

*ISPRINSESSAN
OCH
RIP KIRBY*

Matz
Nilsson

ULTIMA ESPERANZA BOOKS

*Tidigare av Matz Nilsson
hos Ultima Esperanza Books:*

Sonny Liston kunde inte heller dansa – Berättelser från
ålamörker och bärnstenshöst (2015)

ISBN: 978-91-88263-24-7

© Matz Nilsson

Yngsjö 2016

Omslagsfoton: Matz Nilsson

**Ultima Esperanza Books
www.ultimaesperanzabooks.se**

Isanden nere på Grydden. Lekte jag grävling och rävuunge. I en backe som östanvinden piskat upp kring några döda träd. För så länge sen att myrorna var små soldater som satt vid lägerelden och berättade hiskeliga skräckhistorier om hur det var att leva myra under istiden. När antennerna blev stelfrusna spjut mot permafrosten. Där letade jag efter den stora skatten. Stenyxor och knivblad i flinta. Fossiler från epoker av frostig dödskamp. Men också ville jag hitta ett smycke av bärnsten eller kanske i silver eller guld. Grävling i många dagar. Rävuunge i flera veckor. Nog gick jag hem och sov och tvingades till skolan. Men återkom till min fyndplats så snart tid fanns. Jag grävde flitigare och mer omsorgsfullt än kaninerna och Mickel Räv, som stulit fars gäss precis före Mårten. För tiotusen år sen hade dom sista resterna av den senaste inlandsisen smält undan. Hade då legat över Sverige i mer än hundrausen år. Tryckt ner och skapat speciella strukturer. När isen väl smält undan. Kom alla levande varelser tassande genom det nya landskapet. Människorna i skinn och skägg. En ny kontinent växte fram. Nya kulturer. Det land vi känner i dag skapades. Därför fanns det gott om utdöda varelser från innan istiden som fossiliserats till spännande skatter. Änglastenar kallade vi dom. En del var väldigt fina och ornamenterade. Andra mer som vilken vit sten som helst. Vättestenar hittade jag. Slipade av moränen i evigheternas mobila sandpapper. Dessa fossiler bevarade

jag i skokartonger bortanför Palmérs backe. Strax intill där fiskhandlare Palmér begravt sin gamla svarta fiskebil. Vars front stack fram bakom nällor och humlesnår. Men det jag egentligen letade efter var mycket större och häftigare. För mina barnsliga antenner hade lyssnat till samtalen i ålabodarna. Lyssnat till skrönorna nere vid bryggorna om söndagsförmiddagarna i början på juni. När fiskargubbarna ljög som bäst. Skroderade som mest. Efter ett par rejäla kaffejogar till frukost. Dom berättade om skatter som var nergrävda inne i skogen för längesen. Gömda under tusentals ton av flygsand. Berättade om prinsessan som mördats på ett skepp utanför Åhus. Sen kastats ner i en sarkofag. En stenkista. Slängts överbord till flundror och tobis. Nu hade man fiskat upp stenkistorna och placerat dom i Åhus. Men inte hittat nån prinsessa inuti. Inga rester heller. Far hade visat mej en sån stenkista i hamnen. Min fantasi skenade. Hörde sen alla historier som vandrade sägen och ljugarbänk därnere vid ån. Jag blev allt mer säker på att en prinsessa kommit i land i just Nyehusen. Blivit begravd här under flygsanden. Med alla sina rikedomar. Förmodligen hade dom som dumpat stenkistorna bara velat luras. Få folk att tro att det låg en prinsessa därnere på botten bland skrubborna. Men i själva verket hade hon förts i land och begravts i en primitiv grav under några ekar. Tillsammans med allt guld och silver. Smycken och mynt. Likbärarna ämnade komma tillbaka för att hämta dyrbarheterna när folk glömt bort att en prinsessa omkommit på havet. Men dom kom aldrig tillbaka. Dessa kallsinniga prinsessmördare. Deras skepp förläste ute på Östersjön. Hemligheten låg kvar där i skogen. Under ekar och bokar. Senare skövlade. Århundraden av sandstormar.

Långt där nere under den finkorniga sanden. Låg en prinsessa från Bulgarien begravd. Med alla sina smycken och alla sina dyrbarheter. Strax intill. Som hennes mördare skulle hämtat för länge sen. Men dom hade drabbats av guds vrede eller fans ilska.

”Men det var mitt i vintern som dom grävde ner henne”, kluckade gubben Hellström. ”Så dom grävde i ett rävgryt. Räv är väljer att ha sina gryt på samma ställe. Generation efter generation. Ibland har jag funderat på om jag skulle gå ner och gräva i den där sånnabacken där Mickel Räv håller till. Därnere ligger hon nog. Isprinsessan.” Skipparen murvlade sina gulnade mustascher och skrockade gott. Hans väl tilltagna mage hoppade i takt med skrocket. ”Det skulle se nåt ut om gubben Hellström stod och skyfflade sånn nere i skogen. Den skyffeln han äger har inte känt ett handtag sen Lindbergh flög över Atlanten.” Gubben Hellström harklade sej och spände ögonen i alla närvarande. Han ville inte gå i dispyt med Skipparen om sin skyffels användning dom senaste åren. Det var allmänt känt att Hellström hade andra nöjen än att gräva i trädgården. ”Ja, det skulle se nåt ut om jag stod där i fereskogen. Då hade man flaggat på halv stång vid kapellet. Men man kan liaväl hissa upp ett par långkalsonger ossedajd!” Han menade att det var ett lönlöst projekt. Men mina ögon lyste av diamanter och bärnsten och silver och guld. ”Varför kallar dom henne för isprinsessan?” undrade Rolf och visslade samtidigt på Nalle som sprang kaninlukt i Perssons backe. ”Hon var som ett stycke frösen fisk för hundan!” skrockade Skipparen. ”Efter att dom hade haft ihjäl henne frös hon till is i kylan. Därför kallas hon för isprinsessan. Som ligger begravd där nere hos Mickel Räv. Ända tills

gubben Hellström har letat fram sin osledna skyffel ur längan. Om den ens går att hitta.” Skrock skrock och en mage som guppade. Morgonens två kaffejogar hade fått i gång munvädret på den gamle gemytliga prämskepparen. Han tyckte om att kivas med Hellström. För Hellström hade en slags humor som led av begravningståg och ledgångsreumatism. Han var som sin bror. Min farfar. Två vingböjlar ihop. Sa alltid min storebror som sett dom båda böda nät ihop. Gubben Hellström muttrade och stötte med käppen mot Skipparens träbonnar.” Ta nu och följ träbonnarna him, för själv hittar du väl inte din gamle ettehöstaseglare. Hörde att din sista skuta gick på grund inne i hamnen i Göteborg. Det är en bedrift må jag säga. Att sjunka inne vid kaj. Utan sjögång!” Sen vände han på klacken och struttade hemåt längs med ån. På den väl upptrampade stigen. Skipparen skrockade fortfarande. Snöt snoret ur mustaschen med baksidan av högran. Tänkte på en kall pilsner från källaren. Tänkte inte så mycket mer på isprinsessan. Men det gjorde jag. Frågorna till far haglade snöklot. Men han ville inte berätta något om vad som kunde dölja sej under sanden. Jag fick en känsla av att han inte trodde en halv sekund eller ett helt ögonblick på den historien. Han trodde mer på Blolös eller Väderleksrapporten. Men nu var jag säker på att det låg en oerhörd skatt gömd under sanden. Nu skulle jag bli en grävling. Läxorna beviljades trestegsraket upp till astronauterna. Dom hade säkert inget att läsa ändå. Mickel Räv fick finna sej i konkurrens om reviret. Den där vackra djupfrysta bulgariska prinsessan fanns där på riktigt. En isprinsessa som onda varelser hade mördat. I lönndom och med planer på att tillskansa sej hela hennes rikedom. Som hon medfört på resan för att

blidka en annan regim i ett fientligt rike. Kanske skaffa sej en prins och en kung. Kanske vandra nerför gatorna i Åhus. Med en ridderlig kavaljer. En isprinsessa från Bulgarien. En annan långt senare. Från Löparegatan.

En lång lång tid grävde jag där i sanden. Bara änglastenar kom upp till ytan. Men jag var ändå säker på att nånstans i den fuktiga sanden låg isprinsessan begravd. Kanske var jag inte så intresserad av hennes skelett. Men mer av dom skatter som hennes mördare grävt ner intill hennes kvarlevor. Funderade ibland på om jag grävde på fel ställe. Men när jag vandrade omkring där på Grydden, bland bergtall och krypvide. Kunde jag inte hitta en lämpligare plats. Sen höll ju Mickel till här. Gubbarna på Ljugarbänken nere vid bron hade poängterat att hon grävts ner i ett rävgryt. Det kunde inte vara på något annat ställe. Det fanns en isprinsessa nere i sanden. Det fanns en skatt som var så stor att pågarna i Nyehusen skulle dändimpa om dom fick se den. Men allt var hemligt. Ingen fick veta vad jag gjorde i skogen. Men ibland föll tvivlet som stickiga björnbärssnår över min skattletarådra. Men bara ibland. Framförallt när det blev vinter. Mickel fick vara ifred.

Om man är isprinsessa från Bulgarien eller Åhus. Spelar ingen roll. Man bär på ett arv. Man har ett liv. Man ska bära det vidare. Man ska lysa lite mer än dom andra. Mer än hovdamerna. Mer än dom andra tjejerna. Alla vill ha en del av en strålande varelse. Den blonda och vackra bulgariska isprinsessan färdades genom halva Europa. Seglade över havet. Men blev sviken och bedragen av sina undersåtar. Dom som var hennes beskyddare. Som såg till att hon var pudrad. Som skyddade henne

mot rövare och bedragare. Men sen glimmade guld
för mycket. Penningarna i kistan klirrade lönnmord.
Så tänker jag om den isprinsessa jag lärde känna. Vi
ville alla ha en del av henne. Män. Pojkar. Vi skyddade
henne ett tag. Värmdes hennes själ och ljög för hennes
hjärta. Men vi fanns där. Jag gjorde likadant. Jag sjöng
mina fagra visor och sen lämnade jag henne att springa
vilse i snårskogen. Jagad av nålar och dolkstötare. Jagad
av demoner och lycksökare. Slutligen detroniserad
och förnedrad. Inte mördad men avrättad. Livet rann
ut i dagvattnet. Skatter förverkades. Min hemliga
isprinsessa blev borta i sanden bortom Palmers backe
i Nyehusen. Vid Grydden. Den långbenta isprinsessan
från gatorna i Åhus. Från det gula tegelhuset bortom
idrottsplatsen. Försvann i ett rökmoln i den lilla byns
trygghet. Mördade eller avrättade. Svikna eller bestulna.
Förlösade eller befläckade. Så lång tid jag letade. Aldrig
hittade. Bara fragment. Bara enstaka nätter. Bara korta
ögonblick. Aldrig den stora skatten. Guld och silvret.
Själen och hjärtat. För mina verktyg var inte dom bästa.
Grävling och rävunge. Min hemlighet kommer aldrig
att avlöjas. Att jag skriver det här och nu. Kommer ingen
nånsin att veta om. För när läsaren slukat orden från
bokbladet. Upphör orden att finnas till. Det är precis
samma med isprinsessan från Bulgarien. När hon hade
blivit mördad och frös till is. Fanns hon inte längre. Att
hon blev begravd i sandskogen i Nyehusen. Det vet ingen
nånting om. Skipparen och gubben Hellström och Rolf
och John och alla dom andra har för längesen förlist på
jävlahavet. Det finns inga episka söndagsförmiddagar
kvar. Med nyrögade skrönor och smörstekta sägner. Allt
är historia. Den lille gossens antenner är infällda. En viss

upphöjning i skogen har märkliga kaninhål och rävgryt. Grävda av ivriga pojkhänder. Under stortallar och ferepiggar vilar hemligheten. Den bulgariska isprinsessan sover Törnrosa och Frankensteins monster. Jag vet att jag aldrig mer kommer att leta efter henne. Skatterna får ligga där och vänta på nästa inlandsis. Som kommer att förändra landskapet igen. Som kommer att skapa nya människor med nya ideal. Det kommer att finnas prinsessor och prinsessmördare. Bovar och banditer. Gubbar som ljuger bättre än dom styr en båt. Allt blir annorlunda men ändå detsamma. Livet går runt i cirklar.

I början av sjuttiotre. Januari som blir februari. Röken fastnar i taket. Sorlet ligger som en extra panelklädsel runt väggarna. Sejdlarna klirrar. Folk kommer och går. Stannar till och snackar en stund. Somliga slår sej ner och tar en pilsner. Kalle i baren har bråttom. Hans lockiga hår glänser av nån speciell hårpomada. Sänder röksignaler från parfym köpt i Frankrike. Det är fredagskväll. Jobbet i hamnen är slut och tristessen är nerpackad i matlådan. Magasinen luktar bara vemod en sån här kväll. Stuvorna och säckgubbarna släcker törsten. Själv kommer jag direkt från bygget borta vid Fädriften. Vi har murat upp en källargrund i dag. Pilsner har slunkit ner och svettats ut. Byggmästaren börjar alltid dagen med en trettiosjua Vermouth och sen rullar det på. Jag har sökt mej hit. Mötesplats för ungarlar och svordomar. Ungdomar som vill prova på hur en fest smakar när den är som bäst. Baren och puben. Robin Hood. I den gamla

snickerifabrikens lokaler. Åhmans. Som redan för fyra år sen flyttat ut till området vid Vattentornet. Robin Hood ska leva några korta intensiva år mitt inne i Åhus. Ibland är det fullsatt. Särskilt en fredagskväll. Eller en lördagskväll. Pizza eller lövbiff med pommes till dom hungriga, som har lite pengar på fickan. Jag har bara några tior. Den usla lönen jag får för tungt grovarbete, får jag lämna hemma på Skrågatan till familjen. Där jag bor med Maggan som hyr lägenheten. Vi har en unge ihop. Jag har tak över huvudet. Nån som kan köra bil och ta mej till platser som lockar. Ett systembolag eller en fotbollsmatch. En trygghet i ett osorterat lågtryck från Hebriderna. Jag är knappt berusad. Men trött och sliten. Ska fylla tjugotre och har fan ingen utbildning. Inget avgångsbetyg. Ingen plan. Driver bara omkring. Vilsen. Kan inte ta mej ur tristessen. Söker mej till dom som dricker. För där finns dom som har det sämre än jag. Där finns i alla fall en slags gemenskap runt drickarbordet. Det är dom som sitter i samma bås som jag gör nu. På Robin Hood. Slim den lille fotbollseleganten, som gjort en kort sejour i allsvenskan. Bom-Bom med det bullriga skrattet. Kanske Benny Jävel som alltid letar efter bråk. Hans huvud ska snart spricka och tusen små insekter ska krypa ut över golvet och iväg mot stugan i storskogen, där hans farsa kommer att hänga fågelskrämma en vacker dag i maj. Hilmer smuttar på sin pilsner. Har delat en sjuttiofem med Slusky i omklädningsrummet på foderfabriken och är styv som en pinne. Har plockat fram sin fina rikssvenska dialekt, som han alltid gör när brännvinet tar över kommandobryggan.

Plötsligt sitter du där. Bara sitter. På samma soffa som jag gör. Hur kom du dit och vem är du. En liten unge i stor päls. Yvigt oregerligt hår, som du blåser bort från din mun stup i karotten. Trollhår. Frågar om jag har nåt att röka och jag blåser cigarrök mot ditt håll. "Fy fan!" fnysar du. "Röker du cigarr." Jag nickar och tar en klunk pilsner. Tänker att det här kommer inte att gå bra. Jag minns att jag sett dej vid järnvägsstationen för nån vecka sen och dom har sagt att du är en lillasyster. Jag är trött och känner mej som en grovbrödsdeg nere i bageriet på torget. Alldeles mottaglig för ditt kantrade leende. Mamman till ungen därborta på Skrågatan kommer jag att sopa under hallmattan ett tag. Tycker om henne. Men hon är trygghet och omsorger. Jag är en stoppsladd på en vintergata. Känner på mej att jag kommer att falla. Att jag kommer att falla för en barnunge i flammande hårsvall. Att du bara är sexton år berättar du för mej långt senare, när alla vattentäta skott är avlägsnade. Det är nånting som far genom luften. Nånting alldeles obegripligt. Jag tappar intresset för att dricka. För mina vänner. För hela baren. För allting i hela världen egentligen. Jag känner en magnetism från ditt varma leende. Ögon som ser rakt igenom mej. En mun som jag bara vill röra vid. Då kan jag inte begripa att vi är barn av vår tid. Lika vilsna och lika bräckliga. Utan plan och utan tillhörighet. Utan möjlighet att värja oss mot närvaron av varandra. chanslösa mot naturlagarna. Den här natten kommer jag att falla i dina armar.

Stormarna på havet. Blås ut och blås in. Bränningar som dunkar skrovet hårt mot vattnet. Havsregn över öronen. Min far i fören. Spanar efter sina styor. Som han kallar dom. Bambupinnar med en flagga i toppen och en dragg i botten. Som markerar var fiskenäten håller hus i det yrande skummande vattnet. ”Håll längre mot Stenshuvud!” skriker han och snubblar mot relingen på den ynkliga ekan. Jag är roddare i den hårda vinden. Vi måste rädda laxgarnen. Går östanvinden på för hårt kommer den att snurra ihop garnen till svintorullar. Slita dom i stycken eller göra dom odugliga. Jag ror för glatta livet. Men det gäller att parera vågorna. Samtidigt hålla ett öga på far, som alltid måste stå upp. Hålla utkik. Sjöstövlar och motorcykelhuva. Men jag är lugn. För far är min bergvägg. Som aldrig kommer att falla ner. Som aldrig kommer att rasa samman. In i det sista ska han stå där som en trygg famn. Den eländige schackspelaren. Men den godmodige fadern. Jag lyder hans order. Det är ju ett hav att kämpa mot. Som kastar den lätta båten av och an. Som inte bryr sej en endaste sekundmeter om årkraft. Tar i och tar i för Oskar den andre på utedasset. Far sträcker sej ut och fångar styan. Gnisslar tänder. Det spänner och knakar i oljestället. Som är fuktigt av vågskummet. Han halar upp längd efter längd av laxgarnet. Varsamt och långsamt. Han är uppväxt på havet. Han har ingen rädsla alls för skum eller fräs från upprörda vågor. Han är lejonvästaren här. En flytväst skulle se ut som en hagelapp på påven. Det sitter en och annan ort i nätet. ”Satans ortajävar!” frustar far. Han kan inte äta ort precis. Dom är syföreningens nålbrev. Feta och fina nu. Men nålbrev. Till sista länken av garn har vi bara fått några ortar och ett par smätoskar. Ingen

lax och ingen öring. Men i sista länken sitter det ett par blänkande exemplar. Allt ombord. Far pekar till mej med frusna armar att vända båten. Glida med bränningarna inåt. Ta årtag när bränningen rullat undan. Pekar åt mej vart jag ska ro. Måttar in fören. Just mot militärfortet. Som han själv varit med om att bygga under kriget. Jag gör mitt bästa. Känner att bränningarna blir allt ilsknare, när vi passerar yttre och inre sandbanken. Tar sen sats för att glida ända in mot land. Jag vill hoppa mot habaren för jag är rädd att far ska snubbla i sina vidlyftiga sjöstövlar. Sista årtagen och sen hivar jag upp årorna i båten. Slänger mej som när jag räddar en boll vid stolproten i en bortamatch mot Huaröd i pojklagsserien. Tar tag i reling och svingar mej mot den punkt där bränningar och guldsand möts. Rakt ner i vattnet. Det klafsar tångräkor i hemmastickade håsor. Hugger tag i båten och drar in den. Far plumsar i som en amfibievarelse. Med gemensamma krafter drar vi upp båten i strandkanten. Sen lägger vi ut plankor och störar och rullar båten ovanpå. Till säker plats på habaren. Där dom slickande vågorna inte kan nå. Vi pustar ut. Far kränger av sej groddräkten.

Nu ska vi ta hand om fisken. Försöka hänga upp garnen på tork. Ställningarna finns där redan. Nerslagna i sanden. Det tar nån timme. Vi arbetar under tystnad. Far pratar inte mycket när han arbetar. Det är så det är. Så han har lärt. Vi hänger upp och rensar tång från garnen. Far har en särskild rinsepinne han slår på garnen med. Som han täljt till av en vresig enebuske från backalandet. Böjld ståltråd som ett Herrepäron. Plockar bort fisken. Landar i en sillalåda. Timmen går. Ostanvinden är hård och obarmhärtig. Januari månad. Den förebådar snöstorm och drivis. Slut med laxfisket. Bäst att få allt

i ordning. Far slår åkarbrasor. Gång på gång. Kan inte arbeta med handskar eller vantar. Han är sin fars påg. Vantar gifter sej med sillakärringar. Inget för rediga män. Så blir vi färdiga. Fisken bärs upp till postacykeln. Som jag ska köra genom sand och ferepiggar. En massa rälga svordomar lång är stigen. Men far är ganska döv när han är på det humöret. Hans motorcykelhuva dämpar även vapenskrammel från uppretad son. Innan vi lyfter från marken med våra fullastade cyklar. Rättar han till huvan och kollar att alla förtöjningar är säkra. Kollar att båten är redo för snöstormen, som med all säkerhet ska komma framåt kvällen. Sen säger han sina första ord på över en timme. ”Ja, du rodde min själ bra i dag pågafan! Nu får vi hem och grava ner ortajävlarna till äblaträna. Sen växer dom som aldrig förr. Din storljugare till bror säger att man får min själ bena äblena när man ska ajda dom. Bara för att jag gravat ner så möd med ortar.” Sen skrattar vi bägge. Skrattar åt den mörklockige storebror som skriver böcker om sjöfart. Som kan allt om båtar på världshaven och om hur man rensar ben ur äpplen. Ostanvinden tilltar. Det blåser kapprockasill från Österhavet.

Postacykeln suckar igång i den första nerförsbacken. Sillalådan med fångsten balanserar ända hem till Nyehusen. På mina svordomar och på stigar lagade med nätbitar och ferepiggar. Det är en slingrig väg genom tallskogen. Bara för att den ska gå fram där det är lätt att komma undan fereruskorna. Men onekligen ser stigen ut som om den anlagts av en berusad kanin i brunst. Jag känner mej stolt. Jag rodde bra idag har far sagt. Har han sagt det så kan jag tro på det. Det är en oskriven lag i mitt rike av hockeybilder och allsvenska skytteligavinnare. Där Lasse Björn har varit kung och

Nacka Skoglund är den rolige narren som klackar enkronor i bröstfickan i folkparkerna. Fars ord är lagda kort på bordet. Sagt ord gäller. Hade det varit Blolös som skrockat i syrenbuskaget hade jag aldrig blivit rädd. Inte om far sagt att det är bara Blolös och han är inte farlig. Bara lite fjantig och vill skrämma ungar ibland. Andra kan jag inte lita samma våglängd på. Som far. Han är min ledstjärna. Han ser mej. Han vet hur man ska stryba en ål. Han vet hur man ska vrida och bända för att vända en båt rätt i bränningarna. Han vet hur man kan vrida en envis tokke på rätt håll. Ser han mej göra femtio hundrameterslopp på vägen i hållande ösregn. Skakar han bara på sitt huvud. Lyfter lite på baskern. Kliar sej i det svarta håret. Suckar och ler ett illmarigt leende. Sparkar av lite skit från träbonnarna. Mot trappan. Har precis varit i källaren och hämtat en dosa snus. En sån pågajävel, tänker han. Men han vet att det är bara en pågajävel som tycker om att slåss mot elementen. Som tycker om att slita ont. Som anser att varenda vunnen millimeter är en stor och ärbar viktoria. Pågajäveln har bestämt sej för att springa tjugofem gånger bort till Sonjas och Nisses brevlåda. Då ska ingen hindra honom. Nästa gång kanske det gäller att ro båten i land. I hård kuling. Då kommer den där pågen att ro båten ända in till habaren. För sån är han. Det vet min far. När han spottar ut den förbrukade snusen på gårdsplanen. Gräver fram en ny prilla med tummen. Arbetar in den med läppgymnastik värdigt en ekorre i hasselbuskarna. Han har sagt att i dag har jag rott bra. Att jag kunde hantera båten i den hårda vinden. Sagt ord gäller.

Står mitt på kyrkogården. Hör trafiken där utanför. På väg mot Yngsjö. Eller på väg därifrån. Som jag en gång för längesen. När vintern var isig och bitande kall från Östersjön. Den vita Saaben puttrade i tvåtakt. Men just nu i dag är hösten på väg in över alla gravstenar och minnen mellan gångar och gräs. Regnet kan komma när som helst. Som en bombmatta från Brittiska Öarna. Fast innan bomberna faller kommer solen i hastiga insvep. Därborta, lite längre ut mot vägen, står en sten med inristade namn. Far och mor. En ros blommor tappert i skuggan. Här hamnade dom till slut. Förbrända till aska. Jag har lagt en bukett vid stenen. Med blommor från min trädgård. Sen talat med dom om vad som ska hända den närmaste tiden. Svarat på frågor om väder och vind. Vi har diskuterat olika växter och det försvinnande ålafisket. Den här gången trillar tårarna som det brittiska regnet. Jag snörvlar och torkar ur ögonen med högra pekfingrets skrovliga skinn. Ser i ögonvrån att någon närmar sej i mittgången. Någon med långa, smala ben och en hund i koppel. Det är en kvinna. Som går raskt och tittar åt mitt håll. Stannar till. Ser mej släntra ut mot samma gång. Håller in hunden. Ler lite försiktigt. Vinden tar tag i tunt ljusst hår. Regnet närmar sej. Hunden har en boll i munnen. Jag försöker på något sätt försvinna genom jorden. För det kryper långdistansminnen bortom söndagen jag står i. Jag vet inte vem jag har framför mej. Fast det vet jag ändå på nåt sätt. Då säger du med en röst som jag aldrig hört förut. Eller har jag det. Vissa tonfall i rösten känner jag igen. Du säger: "Hej, det är jag! Känner du igen mej?" Jag tittar på dej. Bruna ögon ser jag. Inget trollhår längre. Stort leende nu. Ett tunt skratt. Maria, tänker jag. Nej, det kan det inte vara. Trollhåret som

flammade. Alltid i mörka kläder. Ett förintande charmigt snett leende. Som jag förälskade mej i under några förvirrade Åhusnätter, för så längesen.”Är det du Maria? Från Järnvägsgatan? Från Robin Hood?” Du nickar och jag faller nästan till marken. Jag får för mej att du nyss steg upp ur en grav. En sån där med döden i. Eller en sån med kremerade minnen i. Men nu står du här. Efter mer än fyrtio år. Du som var sexton år den där gången när vi trotsade allting i hela världen. Det börjar regna. Vi skyndar mot det lilla gravkapellet. Tar skydd under tegeltaksutsprånget. Står där och utbyter fraser. Blir lite våta. Hunden släpper inte bollen.

Under tegeltaksutsprånget. Regndroppar från en orolig himmel rinner ner från stenarna och hunden ruskar på pälsen. Efterhand försvinner dom tunga molnen bort mot havet där i öster. Du berättar att du brukar gå hit och lägga blommor på din mammas grav. ”Mojan” kallar du henne. ”Var är den graven?” undrar jag och du pekar och vi går ditåt. Du sneglar under dina glasögon mot mej. Ansiktet är stramt. Man ser konturerna av dina käkar. Men du går med snabba steg. Skrattar hela tiden. Sen står vi vid en liten gravsten med en blombukett framför. Där vilar ”Mojan”. Din mamma. Lungcancern gjorde bankrån i hennes syreförråd. Långsam kvävning som slutar med att hjärtat stannar. ”Jag kunde inte gråta på begravningen”, säger du. ”Men jag tyckte om min mamma och hon tyckte om mej”, förklarar du sen och tittar ner i gräset. Tårarna hade semester den dagen, tänker jag. Just den dagen. När mammor dör är tårarna på besök hos tandläkaren. När man ramlat och slagit sej och mammorna tröstar. Då faller tårarna som ösregn. Dom gör skidspår på kinderna. Sen kommer det där

raspiga livet. Med stora konflikter. Med dispyter. Med gräl. Med hårda ord. Man far för vinden. Kommer hem igen. Aldrig mer en störtflod av tårar för mamma. Sen en dag är hon borta. Oåterkalleligen. Det är fint i kyrkan. Syskonen samlade. Orgeltoner och ekon från en barndom som bara försvann i uppror. Fast på senare år hjälpligt lagad. Nu ligger hon där i kistan framme hos prästen. Blommor och kransar. ”Mojan” är död. Men tårarna kommer aldrig. Fast saknaden bankar skallen med tusentals minnen. En gång kommer kanske tårarna som projektiler genom natten. Från dom kantstötta minnen som ramlar ner från hyllorna när du städar. ”Jag tror att jag var mammas favorit i alla fall”, ler du. Det är som om du vill trösta dej själv. I alla fall sätta plåster på dom stora svarta hål som finns där långt inne. Laga och klippa och klistra. Alla år som försvann. All kärlek som växte åt fel håll. Känslor som blev taggbuskar i igenväxta buskage.

Flyttade in till Åhus från bonnlandet. Från fiskebryggorna och parestickena. Från Nyehusen. Som länge varit min plats på jorden. Där jag suttit och lyssnat till staren som satt på längetaket och sjöng i kvällningen. Vid samma holk på längans västergavel vartenda år. Glittrade grön i några veckor. Sökte föda ute på ängarna. Tonärsgång av starungar drog sen omkring och stal alla körsbär i hela Nyehusen. Utom dom sura vid Fru Palmérs hus. Åhus var mer som en liten stad. Med breda gator överallt. Som i Monopolspelet. Affärer och liv och rörelse. Men nu skulle jag växa upp.

Det var slut med sorglösheten där i Nyehusen. Den gamla ekan hade drivit till Baltikum och bärgats till Kåseberga. Sommarflickorna var småbarnsmammor och barnvagnsrullare. Långt borta i en värld som inte var min. Den sista hösten i Nyehusen. Stormar och en känsla av att nu var allt över. Buddy Holly hade slängt Fendern i ett inferno av kofösardamm och flygbensin borta i Texas. Peggy Sue gifte om sej. Rummet med fönster mot norr skulle inte längre vara en fästning eller en borg. Alla sångerna var skrivna. Hösten kröp innanför hjärtat. Jag fiskade lite lax. Men åstadkom bara elände med näten. Fångsten var inte mödan värd. Långe-Allan skrattade gott åt mina fåfånga försök att bli en fiskare. Jag visste att det skulle jag aldrig kunna bli. Möjligen sitta och meta från en brygga i soluppgången. Inte mer. Jag hade en dröm om att fiska hummer utanför kusten i Maine. I Nordamerika. Men det var bara en dröm. Av samma kaliber som att jag skulle skriva den där stora romanen. Men min plattform var ynklig. Ranglig. Osäker. Utan förankring. Varje kväll försökte jag skriva nåt. Men det gick inte. Det var stopp. Nästan långt inne fanns alla orden. Men dom hittade inte ut. Jag var orolig. Jag skulle lämna Nyehusen. Lämna barndomen för gott. Bo med Maggan och den lilla tösen. Stadga mej. Krypa in i fällan. Kvar fanns kvällarna när vi satt där runt bordet i norra rummet och spelade schack. Monopolspel och papperspengar och fiktiva gator med hus och hotell. En monetär lekstuga. Radion med en enda kanal. Pekka Langer och Lennart Hyland. Lunchmusik och Skivor till Kaffet. Senare popmusik vid femsnåret. Melodiradio. När dom där uppe i Stockholm fattat att folk ville höra samma musik på radion som man kunde höra i

folkparken. Sportradion. Med hockey på kvällarna hela vintern. Jag skulle lämna alla syrenhäckar. Bara ta med mej minnet av kvällarna i slutet av maj. När jakten på den ultimata syrenblomman gick vild och barnslig. Att hitta en blomma med mer än fyra kronblad. Önska sej en prinsessa och nästan halva kungariket. Som i en julpjäs på Ljunge Skola. Tio kronblad var succé. Gav fri passage för att önska sej att glassen skulle bli gratis och att fröken Hallberg skulle visa ett leende i bland. Eller att Sverige skulle bli världsmästare i fotboll. Varje gång. Vart fjärde år.

Allting föll ner i bunkerns innandömen. Bryggorna och isarna. Fotbollsplanerna. Cykelbackarna. Plommonträden. Kaninhålen. Ålahommorna. Alla ansikten skulle slätas ut. Kaffemostrar på huk i rabatterna på väg till pionevigheten. Jag ville inte längre stå i målet på idrottsplatsen. Alla hörnor och inlägg simmade bort över prärien. Jag skulle vika nya mönster. Det var bara en dryg mil till Åhus. I den tvåtaktade vita Saaben. Men det var en resa från yttre rymden till en okänd planet. Det var ljusår. Vängen var inkörsporten till Transval. Därifrån kunde man se den gamla kyrkan. Tornet upp mot gud i himlen. Vattentornet hade jag sett från mitt rum. När det gled upp mot samma himmel. Några år tidigare. Nu skulle jag gå där igen. På samma gator som jag gått när jag var en asylsökande skolepåg. Kanske skulle jag se några eleganta ljusdrottningar tåga fram när juldagsmorgon glimmar på Köpmannagatan. Ner mot torget. Unga och ljuslockiga. Nyehusens Lucia hade jag aldrig sett. Hon var säkert en sjöjungfru som blev räddad av vantamannen på habaren. Dom tuffa och brylkrämiga gossarna från Kärret hade talat om för mej att i Åhus fanns det hammadamner. Då visste jag inte vad det

var. Men sen lärde jag mej. På byggena. På verkstäderna. Trodde inte dom fanns i Åhus i alla fall. Men jag visste att jag måste passera kyrkogården för att komma in i byn. Där farmor och farfar vilade. Där alla som jag känt levde döden med sina namn på gravstenar. Där vattenkannorna skramlade i västanvinden bortifrån sånnarna vid Ripa. Där grusgångarna krasade sorgsna minnesord från släkt och vänner. Där alldeles intill fotbollsplanen. Mellan husen i Transval och själva kyrkogården. Mellan Axelssons affär och evigheten. Där Sluggo och Slim överstegsfintade i långgräset. Därborta låg Åhus. Det var dit jag skulle. Vintern sjuttiotvå. För att stadga mej. Bli en människa. En arbetare. En som brukade allvar. En som skulle lära sej veta hut och inte springa nätter i sandskogen och fånga troll och älvor. Poesin fick sova med Dylan i Minnesota. Ett tag. Några ögonblick. Det var tid att böja stoltheten till armeringsjärn.

Bakom mej lämnar jag hela långa vägen genom Lillesjö. Svärdslijorna i vassruggarna. Slöjdans i morgondimmorna. Alla solkiga drömmar och ändlösa minnen av sju ensamma kvällar. Apelsinflickorna på snövallarna invid taggtråd och diken. Där vid ängarna där tofsviporna spelar skadeskjutna soldater under våren. Där hockeymatcherna spelas så länge isen håller. Fröhandlarens dotter. Parlamo Italiano. Två sorters grätögon med Del Shannon och sista gången jag ser Rolf på cykeln över bron. För nu är jag vuxen. Ålafiskarens påg. Jordgubbsröd om kinderna på väg med Olserödsbussen till stan på andra sidan floden. Buddy Holly får bli kvar i Nyehusen. Hylands Hörna. Storasyters bilder av Tages på alla snedväggar. Men jordgubbsfälten väntar klockan fyra daggig morgon på backalandets evighetsmaskin. Jag är naiv och gränslös.

Ängslig och öppen. Det doftar och sipprar överallt. Från en urväxt barndom. Från tusen ösregn över tallskogen. Som sköljer bort instängdheten. Och nu. Måste jag följa vägen bort. Bort från klassmärket som skolan klistrade på min panna. Bort från himmelriket jag drömde om. Den där natten med Gun från Eslöv. Eller midsommardagens morgon när jag vaknade i Katjas trädgård med alla dom doftande äppelträden som skulle bära frukt senare den sommaren. Ja, det är hela vägen bort över bron. Slalomstigar genom skogen. Det är förbifart inferno och bakrus. En gång ska jag sitta nere vid piren igen. Tänka fritt. Tänka att jag hade hela livet i en liten papperskartong när jag reste bort. Franska visor till kaffet. En varm dröm i mitt knä. Med pianosonater och örhängen som glimmar guld i skenet från ett stearinljus. Nu ska det ändå ta slut. Till sist. Allt det här. Som jag haft. Som jag haft som mina väggar och tak. ”Jag hatar döden”, minns jag att du sa. Men nu. Det är inte döden att lämna Nyehusen. Men det är ett steg mot döden. Ditt koncept kan jag inte dela. Dom sista ögonblicken här är frusen vintermorgon. Papperskartong i baksätet. En radio. Några pennor. Ett skrivblock. En alltför vingbruten gitarr. Alla dessa minnen. Smällebär och stickelbär. Innan bilen rusar förbi Albins längor och hagtornshäcken. Eller punkteringshäcken som den hette i sommarflickornas garage. Vänder jag mej om. Eller gör jag verkligen det. Nej, jag vänder mej inte om. Det ska man aldrig göra. För där bakåt. Ligger bara det malätna. Det förbrukade. Fotbollshunden Bosse har stämplat in i kaninhålet. Lagt tassarna på hyllan. Strandbergs brygga sjunker ner i bottenslammet. Strömfåran gnager på träbronns ben. Det vet jag. Men det ska jag glömma nu.

Även gatlyktorna. Strilar ensamt nattljus i kvällningen.
Ger långa skuggor förbi fotbollsplanen. Natten lång.
Jingel och jangel. Hela vägen bort genom Lillesjö.

Satt där i trånga tvåan på Skrågatan. Ett askfat på köksbordet. Lilla tösen smulade mackor på golvet. Sköljde maktlöshet med pilsner. Nu skulle jag skriva. Skriva dom vackraste orden. Skriva för att jag brann för det. Men det kom nästan inga ord. Bara enstaka. Drack jag en pilsner till kom det ännu mindre. Knycklade ihop. Kastade. Drack lite mer. Lilltösen lekte dockor eller ögnade i en bok som hon redan kunde utantill. Pekade och lallade. Dagarna gick. Kvällar med rygggläge i grönsoffan. Kojak och Columbo. Bröderna Cartwright som red ut i sista solnedgången. Fleksnes och Jubel i Busken. Somnade till Halvsju och vaknade igen när det skramlade i köket. Maggan som kokte te. Andra omgången av Hem till Byn började. Nu fanns det två kanaler. Man kunde välja. Någonstans i Sverige gav oss en ny folkhjärte. Den glade gamängen Loffe. Han var som Nygammalt och Teskedsgumman på samma gång. I vit polotröja och platsandaler. Utsvängda jeans och en tid i väntan på att tåget skulle ta mej över prärien, ända bort till bluesklubbar i Chicago. Förlorad i mina unkna drömmar. Fastnålad i en lägenhet intill Järnvägsgatan. En kall höst med nästan tjugo grader i december. Ute på byggen igen. Lilltösen lämnad till dagmamma. Fri men ändå inte fri. Väntade på tåget. Väntade på att nånting skulle släppa greppet om mej. Kunde inte fatta att det var

jag som måste knyta upp repet. Bojorna. Allt som höll mej kvar. Under senhösten. I frost och snö. Slog Sverige Österrike i en kvalmatch i Gelsenkirchen. Bosse Larsson och Roland Sandberg. Hjältar för ett fotbollshjärta. Jag väntade på att få explodera. Snart skulle stormvinden komma in genom dörren och sätta sej bredvid mej. När Stones sjöng om Angie. Drömde jag om en kvinna som dansade över blomsterängen därhemma i Nyehusen. En som hade förmågan att visa mej vägen fram till dom stora vita husen på Östermalm. Dom smidda järngrindarna. Dom fina bjudningarna. Dom lyxiga bilarna. Jolene och Angie. Ett ljus för vinden. För Marilyn var borta sedan länge i sina tabletrus. Den vackraste jag sett på bild. Ett ljus som släcktes i vinden. Ett sjuttitotal som började vid Nordpolen. Hård vinter. Drivis i bukten. Skyfflar och spadar gick varma runt längor och hus. Hamnen var igenkorkad. Inga båtar ut och inga båtar in. Vindar på femton sekundmeter förde in isen mot kusten. Från sydost. Vargspår eller en snöman med stora fötter. Gnagarna i skogen drevs in mot trädgårdarna och filade bark från fruktträden. Rip Kirby löste ännu ett kriminalfall. Bovarna kunde inte gå säkra nänstans.

Döda mej långsamt och varligt. Som hon sjöng. Roberta från Amerika. Döda mej varligt och långsamt.

Åhus är den lilla byn vid Österhavet, som fräntogs sina stadsrättigheter av danske kungen i sextonhundralets början. Kristian hette han. Den fjärde hette han också.